

Agnieszka Wojtal

Quo vadis edukacja?

O ZINTEGROWANYM SYSTEMIE KWALIFIKACJI ORAZ KWALIFIKACJACH RYNKOWYCH W SZKOLE BRANŻOWEJ I TECHNIKUM

Edukacja zmierza tam, gdzie efektywnie i innowacyjnie łączy się z potrzebami pracodawców. Do miejsca, w którym pozwala uczniom rozwijać i „przekuć” w kwalifikacje wszystkie efekty uczenia się. Drogowskazem jest Zintegrowany System Kwalifikacji.

Pandemia wymusiła sytuację, w której edukacja zawodowa w szkołach branżowych i technikum prowadzona jest zdalnie, a uczniowie realizują podstawę programową nie wychodząc z własnych domów. Choć jesteśmy trochę zmęczeni tym rozwiązaniem, to pokazało nam ono ważną rzecz – możliwe jest uczenie się nie tylko w murach szkoły. Samouczenie poprzez aktywność życiową, rozwój zainteresowań i formy on-line, prowadzi do nabywania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Odpowiednio ukierunkowane, mogą stać się kwalifikacjami pożądanymi na rynku pracy.

W przypadku uczniów szkoły branżowej i technikum, a więc osób przygotowujących się bezpośrednio do wejścia na rynek pracy, ukierunkowanie to powinna zrealizować szkoła, do której uczęszczają. To ona, prowadząc współpracę z lokalnymi pracodawcami w zakresie praktycznej nauki zawodu, orientuje się najlepiej, które kwalifikacje zapewnią jej absolwentom skuteczny start zawodowy.

Lepsza edukacja, lepsza praca

Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK) klasyfikuje i porządkuje wszystkie kwalifikacje możliwe do uzyskania w Polsce. Potwierdzające je dokumenty (świadectwa ukończenia szkół, dyplomy i certyfikaty) zawierają oznaczenie poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK). Oznaczenie to odpowiada poziomom Europejskiej Ramy Kwalifikacji, co pozwala porównać polskie kwalifikacje z kwalifikacjami możliwymi do uzyskania w innych krajach Unii Europejskiej. Dzięki temu polscy absolwenci i pracownicy stają się równoprawnymi uczestnikami europejskiego rynku pracy. ZSK jest narzędziem realizacji polityki uczenia się przez całe życie, które wynika z zaleceń Parlamentu

Europejskiego, a za jego wdrażanie odpowiada Instytut Badań Edukacyjnych.

Jak to wygląda w praktyce?

Ukończenie każdej szkoły, w tym branżowej i technikum, daje pełne kwalifikacje. W ZSK są też kwalifikacje rynkowe. Stanowią one odpowiedź na realne potrzeby rynku i trafiają do systemu z inicjatywą podmiotów rynkowych.

To ukłon w stronę pracodawców, którzy mogą kreować potrzebne w ich branżach kwalifikacje, a zarazem docenienie roli uczenia się nieformalnego w naszym życiu. W ubieganiu się o kwalifikację rynkową nie ma znaczenia, jaką drogą nabyliśmy określone dla niej efekty uczenia się. Możemy to zrobić poprzez kurs, szkolenie, ale równie dobrze poprzez naukę własną – połączenie tego, czego uczyliśmy się w szkole ze zgłębianiem tego, co nas interesuje. Uczymy się podczas praktyk zawodowych, pracy wakacyjnej, interakcji społecznych, czy surfowania w Internecie. Potem musimy przejść proces walidacji, który sprawdza, czy rzeczywiście opanowaliśmy zakres wiedzy i umiejętności pozwalający uzyskać kwalifikację rynkową. Po jego pozytywnym zaliczeniu, otrzymamy certyfikat potwierdzający posiadanie kwalifikacji wraz z odpowiednim poziomem PRK. Jest to rozwiązanie pozwalające szkołom branżowym i technikum ukierunkowywać uczniów w świadomym „przekuwaniu” efektów uczenia się na certyfikaty, uzupełniające kwalifikacje pełne zgodnie z bieżącymi potrzebami rynku pracy.

Analogia takiego podejścia do kwalifikacji z sytuacją uczenia się zdalnego w dobie pandemii jest dość wyraźna, co stwarza szanse na celowe doskonalenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przy wsparciu szkoły.

Od września 2019 r. zmiany w prawie oświatowym umożliwiają dyrektorowi szkoły zawarcie umowy z instytucją certyfikującą. Dzięki temu uczniowie oraz absolwenci mogą jednokrotnie nieodpłatnie przystąpić do walidacji wybranej kwalifikacji rynkowej funkcjonującej w ZSK.

Z perspektywy szkoły – Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Zdzeszowicach

– Nasza szkoła nadaje kwalifikacje pełne rozumiane jako zawód i jest to absolutna podstawa we współczesnym świecie. Niemniej dynamika rynku pracy jest bardzo duża, co wynika z rozwoju technologicznego i zmian gospodarczych, a teraz też tych wymuszonych przez COVID-19 – przekonuje **Małgorzata Nogalska, dyrektor Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Zdzeszowicach**. – Od lat kształcimy na potrzeby lokalnego rynku pracy w ścisłej współpracy z wiodącymi pracodawcami Opolszczyzny, ale chcemy też pomagać uczniom w elastycznym budowaniu ścieżki zawodowej już od pierwszych dni nauki w naszej szkole. Kwalifikacja rynkowa jest sygnałem z branży, jakich fachowców „na już” w niej potrzeba. Nie można pozostawić takiego sygnału bez reakcji, tym bardziej, będąc placówką kształcenia zawodowego – tłumaczy dyrektor Małgorzata Nogalska. I jak dodaje: – W przyszłości chcielibyśmy, aby równoległe z wykształceniem formalnym uczniowie nabyli, przy naszym pełnym wsparciu dydaktycznym, dodatkowy atut na rynku pracy w postaci kwalifikacji rynkowej.

Pierwszym krokiem jest zwiększenie rozpoznawalności ZSK przez społeczność uczniowską oraz pokazanie dostępności oferowanych w nim rozwiązań dla osób młodych.

– Od roku szkolnego 2020/2021 uczniowie klas pierwszych będą uczyć się o ZSK w ramach innowacji pedagogicznej opracowywanej we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych. Dowiedzą się, czym jest ZSK, co daje Polska Rama Kwalifikacji i walidacja, a przede wszystkim jak wykorzystać tę wiedzę w praktyce. Od 2017 roku absolwenci mają na świadectwie oznaczenie poziomu PRK kwalifikacji pełnej, jaką uzyskali zdając egzamin i kończąc szkołę. Chcemy, żeby nasi uczniowie bez problemu rozszyfrowywali ten skrót, a co więcej, żeby wiedzieli jak budować karierę zawodową w Polsce i innych krajach UE, w oparciu o ZSK i ramę kwalifikacji. Naszą intencją jest, aby pomóc im wybrać, a następnie uzyskać te kwalifikacje, które wynikają z ich zainteresowań, jednocześnie odpowiadając lukom kompetencyjnym identyfikowanym przez pracodawców, którzy realizują z nami kształcenie praktyczne w zawodzie – wyjaśnia **Justyna Raszczyk, Kierownik Kształcenia Praktycznego w ZS im. Jana Pawła w Zdzeszowicach**.

– Mamy pomysły na interaktywne metody nauczania o ZSK, także w formach on-line. Dokładamy wszelkich starań, aby nasza młodzież płynnie wchodziła na rynek pracy. Dlatego warto rozważyć ofertę ZS im. Jana Pawła II wybierając szkołę średnią - dodaje.

Z perspektywy pracodawcy – Multiserwis Sp. z o.o.

Multiserwis Sp. z o.o. z siedzibą w Krapkowicach zatrudnia ponad 3500 pracowników. Przynależy do jednego z największych na świecie koncernów działających w branży serwisu przemysłowego jakim jest Koncern Bilfinger SE. Posiadając wykwalifikowaną kadrę inżynieryjno-techniczną oraz specjalistów w dziedzinie organizacji, nadzoru i prowadzenia budowy, z powodzeniem realizuje szereg zadań w Polsce i poza jej granicami. Priorytetem wszelkich działań firmy jest jakość, którą zapewniają kwalifikacje kadry pracowniczej.

– Jesteśmy zainteresowani wspieraniem uczniów z woj. opolskiego w zdobywaniu kwalifikacji pełnych i efektów uczenia się umożliwiających uzyskiwanie kwalifikacji rynkowych. W ZSK widzimy ogromną szansę na precyzyjne kompletowanie zespołu o wiarygodnych kwalifikacjach. Przełoży się to na skuteczną realizację zadań i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstwa w postępowaniach przetargowych w kraju i zagranicą dzięki ujednoczeniu systemu z podobnymi systemami w innych krajach europejskich. Zdajemy sobie sprawę, że człowiek uczy się przez całe życie i edukacji tej nie kończy na szkole, ale to już w niej należy wskazać mu drogi dalszego rozwoju zawodowego. ZSK to realne narzędzie łączenia edukacji i biznesu, a dzisiejsi uczniowie to nasi przyszli pracownicy – mówi **Joanna Bochenek, Młodszy Specjalista ds. Młodocianych Pracowników**.

Z perspektywy ucznia

– Uczę się na grafika komputerowego i oczywiście jest, że potrafię obsługiwać komputer, edytor tekstów oraz arkusz kalkulacyjny. Cały czas się w tym doskonalę, zwłaszcza teraz, kiedy szkołę mam w formie e-lekcji. Jeżeli będę mógł uzyskać dokument, który to potwierdzi, to moje portfolio będzie bogatsze. Na pewno pracodawcy wolą zatrudniać osoby, które mają w CV oprócz świadectwa ukończenia szkoły dodatkowe dokumenty. Myślę, że taki dokument zwiększa moje szanse na rozmowie kwalifikacyjnej – wyjaśnia **Patryk, uczeń III klasy Technikum w ZS im. Jana Pawła w Zdzeszowicach**.

Już teraz, dzięki ZSK, w którym funkcjonuje kwalifikacja rynkowa „Certyfikat umiejętności komputerowych – poziom podstawowy” każdy uczeń może poddać się walidacji i zdobyć certyfikat, który pomoże mu w zdobyciu pierwszej pracy.

W dalszych latach edukacji Patryk może zdobyć kolejne certyfikaty. Przykładowo: „Obsługiwanie i projektowanie procesu druku 3D”, „Odzyskiwanie danych z dysków twardych HDD”, czy „Content marketing”.

Informację o tym, jak to zrobić oraz jaką wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami społecznymi powinien wykazać się na walidacji, znajdzie w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji. To publiczna baza danych obejmująca wszystkie kwalifikacje włączone do ZSK dostępna pod linkiem: www.rejestr.kwalifikacje.gov.pl.

Dowiedz się więcej o ZSK

Wszystkich zainteresowanych kwestią funkcjonowania ZSK, jak również angażowaniem się w prowadzone działania, zachęcamy do kontaktu z regionalnymi liderami w woj. pomorskim: Dorota Heiza, tel. 573 444 571, e-mail: d.heiza@ibe.edu.pl lub Aleksandra Chlebowicz, tel. 573 444 570, e-mail: a.chlebowicz@ibe.edu.pl. Od liderów uzyskać można również infor-

macje na temat bezpłatnych seminariów regionalnych lub webinarów przybliżających ZSK. Więcej informacji na: <https://kwalifikacje.edu.pl/zsk-w-regionach/> oraz www.kwalifikacje.edu.pl.

Agnieszka Wojtal

Absolwentka Uniwersytetu Opolskiego, pedagog, wychowawca, trener biznesu, specjalista ds. projektów UE i kształcenia ustawicznego, główny analityk w Instytucie Badań Edukacyjnych. Regionalny lider ds. Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji w województwie opolskim.